

Innst. 33 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 15 L (2009–2010), jf. Ot.prp. nr. 106 (2008–2009)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger i proposisjonene frem forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon).

Forslaget i Prop. 15 L (2009–2010) svarer til forslaget i Ot.prp. nr. 106 (2008–2009) Om lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen), som ble fremmet 26. juni 2009. Forslaget i Ot.prp. nr. 106 (2008–2009) ble ikke behandlet i sesjonen 2008–2009. Etter en overgangsregel til endringer i Stortingets forretningsorden § 33, vedtatt 10. juni 2009, jf. Innst. S. nr. 288 (2008–2009), bortfaller proposisjoner som ikke er blitt ferdigbehandlet av Odelsting og Lagting i valgperioden 2005–2009 ved utgangen av valgperioden. Lovforslaget framsettes derfor på nytt i Prop. 15 L (2009–2010).

I proposisjonene fremmer det likelydende lovforslag.

1.2 Hovedinnhold

Proposisjonene fremmer forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon). Gjennom sist-

nevnte lov ble det blant annet innført nye opptjeningsregler, levealdersjustering, fleksibelt uttak fra 62 år og nye regler for regulering av alderspensjon. Det ble dessuten vedtatt tilpasninger i alderspensjon opptjent etter dagens regler. Disse pensjonene skal fra 1. januar 2011 være omfattet av nye regler om fleksibelt uttak, levealdersjustering og ny regulering.

Innføring av fleksibel alderspensjon fra folketrygden gjør det nødvendig med tilpasninger i reglene om pensjon til gjenlevende ektefelle og barn. I proposisjonen foreslås det nødvendige tilpasninger fra 1. januar 2011. Endelig tilpasning av disse ytelsene til ny alderspensjon vil bli vurdert senere. Det foreslås også tilpasninger i reglene om avkorting av alderspensjon ved langvarig opphold på visse typer institusjoner, forsørgingstillegg og frister for å fremme krav om alderspensjon.

Videre foreslås det at pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle skal beregnes på grunnlag av avdødes pensjonsopptjening som i dag. Ytelsene skal fortsatt kunne gis frem til 67 år og reguleres gjennom endringer i grunnbeløpet (G).

Det foreslås at den gjenlevende ektefellen skal ha rett til en tilleggspensjon beregnet på grunnlag av 55 pst. av egen og avdødes opptjente tilleggspensjon (kombinert tilleggspensjon), også ved fleksibelt uttak av alderspensjon. Hele pensjonen vil bli justert for gjenlevendes uttakstidspunkt dersom denne pensjonen er tatt ut i 2011 eller senere.

Forsørgingstilleggene for alderspensjonister foreslås løsrevet fra G og knyttes til minste pensjonsnivå.

Alderspensjon skal som i dag avkortes ved langvarige opphold i visse helseinstitusjoner og fengsel. Det foreslås at den delen av avkorting som i dag knyttes til G, i stedet skal knyttes til minste pensjonsnivå.

Det foreslås videre at alderspensjonen skal kunne utbetales tidligst fra og med måneden etter at kravet ble fremsatt.

Det vises til proposisjonens kapittel 10 for nærmere redegjørelse av merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget.

1.3 Bakgrunnen for lovforslaget

Endringene som ble vedtatt i folketrygdloven ved lov 5. juni 2009 nr. 32, jf. Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) Lov om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon), var en nærmere konkretisering og lovfesting av to brede pensjonsforlik i Stortinget i 2005 og 2007, jf. Innst. O. nr. 67 (2008–2009).

Dagens regler for opptjening og beregning av alderspensjon vil gjelde fullt ut for personer født til og med 1953, og vil fases gradvis ut for årskullene 1954–1962.

Alderspensjon opptjent etter dagens regler kan fra 2011 tas ut fleksibelt mellom 62 og 75 år. Pensjonen kan tas ut helt eller delvis og kan kombineres med arbeid uten at den avkortes. Flexibelt uttak gjennomføres ved at opptjente rettigheter i form av grunnpensjon og tilleggspensjon (basispensjon) divideres med et forholdstall. Pensjonsbeløpet som da fremkommer, vil være justert for endringer i levealderen og for uttakstidspunkt. Eventuell andel av alderspensjonen som ikke tas ut, utgjør vedkommendes restpensjon. Forholdstallene bidrar til at forventet nåverdi av samlede pensjonsutbetalinger vil være uavhengig av uttakstidspunkt, og pensjonen blir høyere jo senere den tas ut.

Forholdstallene fastsettes med utgangspunkt i de enkelte årskullenes forventede gjenstående levetid på ulike uttakstidspunkt.

De nye reguleringsprinsippene som innføres fra 2011, skal gjelde alle alderspensjonister. Alderspensjon under utbetaling skal ikke lenger reguleres med grunnbeløpet, men med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 pst. Satsene for minste pensjonsnivå (opptjening etter dagens regler) og satsene for garantipensjon (opptjening etter nye regler) reguleres med lønnsveksten justert for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret. Pensjon under opptjening skal fortsatt reguleres i takt med lønnsveksten for arbeidstakerne.

Pensjonsreformen omfatter hele pensjonssystemet, og det er nødvendig å gjøre tilpasninger i andre lover og i folketrygdens øvrige regelverk. I proposisjonen foreslås det tilpasninger som skal gjelde fra 1. januar 2011, fordi det fra dette tidspunktet innføres endringer i alderspensjon beregnet etter dagens regler. Det gjelder blant annet tilpasning av ytelser til etterlatte, og visse ytelser som i dag beregnes i forhold til grunnbeløpet.

I forbindelse med pensjonsforliket i Stortinget i 2005 ble det blant annet bestemt at etterlattepensjon i folketrygden skal utredes når Stortinget har tatt stilling til ny opptjeningsmodell for alderspensjon i folketrygden. Folketrygdens ytelser til etterlatte tilpasset ny alderspensjon vil bli vurdert i det videre arbeidet med pensjonsreformen.

Et forslag til enkelte tilpasninger i deler av folketrygdens regelverk har vært på høring. Det vises til omtalen av høringsinstansenes merknader under de ulike forslagene i proposisjonen.

Det vises til de ulike kapitlene i proposisjonen hvor hovedtrekk ved gjeldende ordning er nærmere redegjort.

1.4 Pensjon og overgangsstonad til gjenlevende ektefelle

Innledning

Det legges til grunn at dagens ordning med pensjon og overgangsstonad til gjenlevende ektefelle videreføres de første årene fra 2011, og det foreslås at ytelsene skal beregnes på grunnlag av avdødes pensjonsopptjening, som i dag. Ytelsene skal fortsatt kunne gis frem til 67 år og reguleres gjennom endringer i grunnbeløpet (G).

Det foreslås at pensjon og overgangsstonad til gjenlevende ektefelle faller bort dersom vedkommende tar ut egen alderspensjon.

Departementets vurdering og forslag

Tilleggspensjonen til gjenlevende ektefelle utgjør 55 pst. av avdødes tilleggspensjon, og grunnpensjon/særtilllegg fastsettes på grunnlag av den avdødes trygdetid. Flexibel alderspensjon og levealdersjustering innebærer at opptjent pensjon fra 2011 skal justeres med vedkommendes forholdstall på uttakstidspunktet, slik at opptjeningen bare vil være et utgangspunkt for pensjonsberegningen. I de tilfellene hvor en avdød ektefelle hadde tatt ut fleksibel alderspensjon, må det derfor tas stilling til om pensjonen til gjenlevende skal utgjøre 55 pst. av opptjente rettigheter, eller 55 pst. av utbetalt pensjon.

Dersom man skulle legge avdødes løpende tilleggspensjon til grunn for beregningen av ytelser til gjenlevende ektefelle, ville dette gi en sterkere sammenheng mellom nivået på ytelsen som falt bort, og den avledede ytelsen. Dette ville imidlertid bety at de nye reglene om fleksibilitet, levealdersjustering og regulering i alderspensjonen også ville påvirke ytelsenivået til gjenlevende ektefeller. Det bemerkes at den nye fleksibiliteten i alderspensjonen er et gode for den enkelte. Pensjonisttilværelsen kan planlegges på bakgrunn av blant annet helse, arbeidsmuligheter og økonomi, og man kan foreta endringer i hele perioden som alderspensjonist. Det er imidlertid ikke like naturlig at slike valg skal påvirke ytelsen til den gjen-

levende. Pensjonen til gjenlevende er en behovsprøvd ytelse som inntektsprøves mot annen inntekt som den gjenlevende har eller kan forventes å få. Nivået på ytelsen er i dag basert på at det skal kunne medregnes fremtidig pensjonsopptjening for avdøde frem til 67 år (eventuelt lengre dersom avdøde var over 67 år). Dersom man velger å ta utgangspunkt i løpende tilleggspensjon, kan ytelsen bli høyere eller lavere enn hva gjenlevende ville fått etter dagens regler med en fiksert pensjonsalder på 67 år. Det kan være uheldig om de nye reglene for uttak og regulering av alderspensjon skal påvirke nivået på ytelser til gjenlevende. Det vises også til at hele ordningen vil bli gjennomgått i forbindelse med det videre arbeidet med pensjonsreformen, og at det derfor ikke bør foreslås endringer nå.

Det foreslås derfor at dagens ytelsesnivå bør videreføres inntil videre, noe høringsinstansene har vært enige i. Forslaget innebærer at fleksibilitet og ny regulering ikke skal inngå som elementer i utmålingen av ytelser til gjenlevende. Disse elementene skal bare gjelde ens egen alderspensjon. Når gjenlevende selv blir alderspensjonist, foreslås det at avdødes rettigheter som skal medregnes i gjenlevendes alderspensjon beregnes på samme måte, det vil si på grunnlag av avdødes opptjening.

Som i dag skal det foretas en uførepensjonsberegning hvis avdøde var under 67 år. Vanligvis blir det medregnet fremtidig opptjening til og med det 66. året. Dersom avdøde var over 67 år, foreslås det at det foretas en alderspensjonsberegning etter folketrygdloven kapittel 3 hvor det tas hensyn til opptjening frem til dødsfallet, på samme måte som i dag.

Det vises til lovforslaget § 3-23 første ledd.

Grunnpensjon (og sært tillegg) fastsettes på grunnlag av den avdødes trygdetid. Regler om trygdetid for ytelser til gjenlevende ektefelle fremgår av folketrygdloven § 3-7. Det foreslås å endre bestemmelsen i tråd med forslaget ovenfor. Det innebærer at trygdetiden fastsettes som om avdøde hadde rett til uførepensjon på dødsfallstidspunktet hvis han eller hun var under 67 år. Var avdøde over 67 år, skal også trygdetid på grunnlag av opptjente pensjonspoeng tas med.

Det vises til lovforslaget § 3-7.

Ytelsen til gjenlevende beregnes etter gunstigere regler når dødsfallet skyldes yrkesskade, se folketrygdloven § 17-12. Som en følge av forslagene ovenfor, foreslås en omformulering i siste ledd for å presisere at det er den opptjente alderspensjonen (uten eventuell levealdersjustering og regulering) som danner grunnlag for beregning av rettigheten.

Det vises til lovforslaget § 17-12.

I høringsnotatet ble reglene for barnpensjon gjennomgått. Barnpensjon beregnes som pensjon til

gjenlevende ektefelle når begge foreldrene er døde, og disse reglene må derfor ses i sammenheng. Det ble foreslått å videreføre dagens regler for barnpensjon. Forslagene ovenfor, som innebærer en videreføring av gjeldende regler for ytelser til gjenlevende ektefelle, innebærer dermed også at dagens barnpensjon videreføres uendret.

Forholdet mellom ytelser til gjenlevende ektefelle og fleksibel alderspensjon

Det legges til grunn at pensjon eller overgangsstonad til gjenlevende fortsatt skal kunne ytes frem til fylte 67 år.

Fleksibelt uttak av alderspensjon innebærer at den enkelte på visse vilkår kan ta ut pensjonen allerede fra 62 år. Dette reiser spørsmål om en gjenlevende skal kunne motta både pensjon som gjenlevende ektefelle og i tillegg egen alderspensjon i alderen 62–67 år. Det vises til at pensjon eller overgangsstonad til gjenlevende ektefelle skal sikre inntekt for en person som ikke kan forsørge seg selv ved eget arbeid, og ytelsen er dermed subsidiær i forhold til annen inntekt. Dersom vedkommende fyller vilkårene for å ta ut alderspensjon før fylte 67 år og ønsker å gjøre dette, er det naturlig at den behovsprøvde ytelsen bortfaller. I høringsnotatet ble det foreslått at man i slike tilfeller må velge mellom ytelsene. Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

Ved overgang til alderspensjon vil eventuelle rettigheter etter avdøde beregnes inn i den gjenlevendes egen alderspensjon.

Av ovennevnte følger det at en person som allerede har tatt ut alderspensjon når han eller hun blir etterlatt, ikke kan stanse alderspensjonen til fordel for pensjon til gjenlevende. Også i slike tilfeller vil eventuelle rettigheter etter avdød ektefelle bli beregnet inn i vedkommendes alderspensjon.

Det vises til lovforslaget § 17-11.

1.5 Alderspensjon til gjenlevende ektefelle

Innledning

Det foreslås at reglene om beregning av alderspensjon til gjenlevende ektefelle videreføres i dagens alderspensjon inntil videre. Det foreslås at det ved beregning av såkalt kombinert tilleggspensjon benyttes 55 pst. av avdødes tilleggspensjon, uten hensyn til nye regler om levealdersjustering og regulering av alderspensjon. Også reglene om at avdødes trygdetid skal benyttes hvis den er lengre, foreslås videreført.

Videre foreslås det at den delen av pensjonen som beregnes på grunnlag av avdødes opptjening, skal kunne tas ut fleksibelt sammen med egenopptjent alderspensjon, men ikke medregnes ved vurderingen av retten til å ta ut pensjon før fylte 67 år.

Departementets vurdering og forslag

Alderspensjon kan tas ut fleksibelt mellom 62 og 75 år fra 2011. I høringsnotatet ble det foreslått at hele alderspensjonen, inkludert eventuelle rettigheter etter en avdød ektefelle, skal kunne tas ut fleksibelt. Dette innebærer at en gjenlevende ektefelle har rett til å få medregnet avdødes pensjonsopptjening i alderspensjonen også ved uttak av hel eller delvis pensjon før 67 år.

Det vises til at rettigheter etter en avdød ektefelle er en del av gjenlevendes egen alderspensjon. Det kan oppleves urimelig dersom en alderspensjonist som blir etterlatt mellom 62 og 67 år, ikke får medregnet disse rettighetene rett etter dødsfallet, men først fra fylte 67 år. Det foreslås derfor at rettigheter etter en avdød ektefelle medregnes i vedkommendes alderspensjon også ved uttak før 67 år.

Det vises til lovforslaget § 19-16 første ledd.

For at alle skal være sikret et minste inntektsnivå i alderdommen, er det et vilkår for å ta ut alderspensjon før 67 år at pensjonen minst må tilsvare minste pensjonsnivå ved full trygdetid når vedkommende fyller 67 år. Rettigheter etter en avdød ektefelle kan falle bort. I slike tilfeller vil alderspensjonen bli omregnet og kan bli lavere enn minstepensjonsnivået. Reglene må utformes slik at en unngår slike tilfeller. Det vises for øvrig til at mange etterlatte vil ha rett til å få utbetalt pensjon til gjenlevende ektefelle frem til 67 år. Det foreslås at rettigheter etter en avdød ektefelle ikke tas med ved vurderingen av om vilkåret for rett til uttak av alderspensjon før fylte 67 år er oppfylt.

Det vises til lovforslaget § 19-16 sjette ledd.

På tilsvarende måte som for pensjon til gjenlevende ektefelle, er det et spørsmål om rettigheter som inngår i beregningen av alderspensjonen etter en avdød ektefelle, skal fastsettes på grunnlag av avdødes pensjonsopptjening eller faktisk utbetalt alderspensjon.

Det kan være uheldig om de nye reglene for uttak og regulering av alderspensjon skal påvirke nivået på den gjenlevendes pensjon. De samme hensynene gjør seg gjeldende ved beregning av alderspensjon til gjenlevende ektefeller. Dagens nivå på ytelsene bør videreføres inntil mer varige løsninger er vurdert. En ordning der tilleggspensjon som er avledet etter en avdød ektefelle beregnes på grunnlag av utbetalt tilleggspensjon vil representere en endring i forhold til dagens ytelsesnivå.

Det foreslås at tilleggspensjon som er avledet etter en avdød ektefelle, fastsettes på grunnlag av avdødes pensjonsopptjening frem til dødsfallet. Dersom ektefellen døde før fylte 67 år, beregnes pensjonen med fremtidig opptjening frem til 67 år. Dette sikrer

at den gjenlevende får 55 pst. av summen av ektefel- lenes samlede pensjonsopptjening ved beregningen av sin egen alderspensjon. Den gjenlevende har videre rett til grunnpensjon fastsatt på bakgrunn av avdødes trygdetid dersom denne er lengre.

Det vises til lovforslaget § 3-7, § 3-23 tredje ledd og § 19-16 andre ledd.

Det foreslås at hele alderspensjonen, medregnet rettigheter etter avdød ektefelle, justeres med den gjenlevendes forholdstall og eventuelle pensjonsgrad.

Dersom vedkommende allerede har tatt ut alderspensjon og senere blir etterlatt, skal alderspensjonen omregnes. Grunnpensjonen skal justeres for endret sivilstand og eventuelt økt trygdetid dersom avdødes trygdetid var lengre enn gjenlevendes trygdetid. Tilleggspensjonen beregnes i § 3-23 tredje ledd. Det skal tas hensyn til gjenlevendes regulering av egen alderspensjon og eventuell levealdersjustering og fleksibelt uttak. Dette gjøres ved at grunnpensjonen og tilleggspensjonen beregnet etter § 3-7 og § 3-23 tredje ledd, multipliseres med forholdet mellom den gjenlevendes grunnpensjon på omregningstidspunktet og gjenlevendes egenopptjente grunnpensjon fastsatt etter folketrygdloven kapittel 3 (det vil si før levealdersjustering og regulering). Det foreslås at regler om slik omregning gis i forskrift.

Gjeldende regler om at alderspensjon ytes på grunnlag av egen opptjening dersom vedkommende gifter seg igjen, videreføres.

Det vises til lovforslaget § 19-16 tredje til femte ledd og sjuende ledd.

Beregning av uførepensjon til gjenlevende ektefelle

I likhet med alderspensjon beregnes uførepensjon etter gunstigere regler når vedkommende fyller de generelle vilkårene for rett til pensjon til gjenlevende ektefelle. Uførepensjonen beregnes på grunnlag av den avdødes grunnpensjon og 55 pst. av summen av egen tilleggspensjon og den avdødes tilleggspensjon dersom dette gir et høyere beløp enn grunnpensjon og tilleggspensjon beregnet på grunnlag av egen opptjening.

På samme måte som ved beregning av pensjon til gjenlevende ektefelle og alderspensjon til gjenlevende ektefelle, foreslås det at det ved beregningen av uførepensjon til gjenlevende ektefelle tas utgangspunkt i avdødes pensjonsopptjening frem til dødsfallet, og ikke den alderspensjonen avdøde eventuelt mottok på tidspunktet for dødsfallet. Dersom avdøde var under 67 år, beregnes det fremtidig opptjening frem til 67 år.

Det vises til lovforslaget § 3-7 og § 3-23 andre ledd.

1.6 Forsørgingstillegg

Innledning

Det foreslås at forsørgingstilleggene til alderspensjonister løsrives fra grunnbeløpet (G) og i stedet knyttes til minste pensjonsnivå. Det foreslås at forsørgingstillegg gis fra fylte 67 år, som i dag.

Departementets vurdering og forslag

Muligheten for å kunne ta ut hel eller delvis alderspensjon før 67 år reiser spørsmålet om det skal være mulig å få forsørgingstillegg til alderspensjonen i perioden 62 til 67 år. Forsørgingstillegg er behovsprøvde ytelser som skal sikre pensjonister med forsørgingsansvar et visst inntektsnivå. Dette hensynet veier ikke like tungt i tilfeller hvor den enkelte selv har valgt å ta ut alderspensjonen tidlig. Dersom det innføres forsørgingstillegg allerede fra 62 år, vil tillegget kunne kompensere for at pensjonen er lavere ved tidlig uttak.

Selv om det fra 2011 innføres en mulighet til å ta ut alderspensjon allerede fra 62 år, bemerkes det at 67 år fortsatt vil ha en sentral betydning i folketrygdens alderspensjon. Det gjelder særskilte vilkår om et visst nivå på pensjonene for å kunne ta ut pensjon før 67 år. Det vil dermed fortsatt være en aldersgrense på 67 år dersom pensjonene er under et visst nivå.

Forsørgingstillegg er ikke en opptjent rettighet, men gis som et supplement til pensjonister med lave ytelser. Forsørgingstillegg bør derfor gis først fra 67 år, det vil si at dagens aldersgrense opprettholdes for disse ytelsene.

Fra 2011 kan en velge å ta ut en del av alderspensjonen. Pensjonen kan fritt kombineres med arbeid uten avkorting. Dette reiser spørsmålet om det skal kunne gis forsørgingstillegg til personer som tar ut delvis alderspensjon. En mulighet til å motta delvis alderspensjon og forsørgingstillegg ville blant annet innebære at forsørgingstillegget kompenserer for deler av den pensjonen som man har spart til senere uttak. Siden forsørgingstilleggene er behovsprøvde, bør det være et vilkår at vedkommende har uttømt sine muligheter for fullt pensjonsuttak for at slike tillegg skal gis. Det foreslås at det bare gis forsørgingstillegg til personer med hel alderspensjon.

Videre foreslås det at det ikke skal gis ektefellestillegg for en ektefelle som selv har *rett til* hel alderspensjon, men som foreløpig ennå ikke har søkt om pensjon, eller som har valgt å stanse pensjonen for en periode.

Det er en nødvendig konsekvens av de nye reguleringsreglene at forsørgingstillegg til en alderspensjon løsrives fra G fra 2011. Det er viktig med et felles nivå på forsørgingstilleggene (før inntektsprøving) for samtlige alderspensjonister, uavhengig av størrelsen på pensjonen og hvor lenge de har vært

pensjonister. Det foreslås derfor at barnetilleggene og ektefellestilleggene til alderspensjonister knyttes til minste pensjonsnivå, slik at tilleggene utvikler seg i takt med det generelle minstenivået for alderspensjonister. Det foreslås at tilsvarende skal gjelde for fribeløpene.

I forbindelse med trygdeoppgjøret 2008 ble partene enige om en opptrapping av særtillegget, ordinær sats, slik at det fra mai 2010 vil tilsvare 100 pst. av G. Minste pensjonsnivå høy sats, jf. folketrygdloven § 19-8 femte ledd som trer i kraft 2011, vil dermed tilsvare to ganger G pr. 1. januar 2011. Det foreslås derfor at fulle barnetillegg og ektefellestillegg fastsettes til henholdsvis 20 pst. og 25 pst. av minste pensjonsnivå høy sats. Dette vil tilsvare dagens nivå på 40 og 50 pst. av G. Friabeløpene justeres tilsvarende.

Det vises til lovforslaget §§ 3-24, 3-25 og 3-26.

1.7 Avkorting av pensjon under visse typer institusjonsopphold

Innledning

Det foreslås at reglene for avkorting av pensjon under visse typer institusjonsopphold endres slik at avkortingsreglene knyttes til minste pensjonsnivå og ikke til grunnbeløpet (G) som i dag. Dette skyldes at alderspensjon under utbetaling fra 2011 ikke lenger skal reguleres i takt med G.

Departementets vurdering og forslag

Grunnbeløpet skal fortsatt reguleres i samsvar med lønnsveksten, mens pensjoner under utbetaling fra 2011 skal reguleres i samsvar med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 pst. En videreføring av dagens regler ville ført til at den avkortede ytelsen under institusjonsopphold ville øke mer og utgjøre en gradvis større andel av den opprinnelige pensjonen, siden reglene for avkorting av pensjonen dels knytter seg direkte til G og ikke bare til den utbetalte pensjonen. Det foreslås derfor at denne delen knyttes til minste pensjonsnivå.

Minste pensjonsnivå høy sats vil pr. 1. januar 2011 tilsvare to ganger G. For å videreføre en tilsvarende avkorting som i dag, foreslås det at pensjonisten fortsatt skal få utbetalt 10 pst. av tilleggspensjonen, og 12,5 pst. av minste pensjonsnivå (høy sats) i stedet for 25 pst. av G. Minstesikringen på 45 pst. av G erstattes av 22,5 pst. av minste pensjonsnivå.

Det vises til lovforslaget § 3-28 andre ledd.

Innføringen av fleksibel alderspensjon reiser spørsmål ved om en person som har fri kost og losji under oppholdet samtidig skal kunne benytte seg av muligheten for å utsette eller stanse uttaket av alderspensjon. Det vises til at det bare er om lag 120 alderspensjonister som i dag får avkortet pensjonen, og en

ser derfor ikke behov for å utforme særlige regler om dette nå.

1.8 Frist for fremsettelse av krav

Innledning

Det foreslås at alderspensjonen ytes tidligst fra og med måneden etter den måneden kravet ble satt frem. Tilsvarende gjelder for krav om økning, reduksjon eller stans av pensjonen.

Forslaget er en tilpasning til nye regler om fleksibelt uttak av alderspensjon.

Departementets vurdering og forslag

Pensjoner i folketrygden gis pr. måned og utbetales tidligst fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene. Alderspensjon utbetales dermed tidligst fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller 67 år. Det legges til grunn at dagens bestemmelse videreføres. Dette innebærer at tidligste mulig utbetalingstidspunkt for alderspensjon vil være måneden etter fylte 62 år.

Bestemmelsen om å etterbetale for inntil tre år kom da folketrygden ble innført i 1967. De tidligere trygdlovene hadde strenge foreldelsesregler, noe som hadde sammenheng med at trygdeytelsene da til dels var behovsprøvde og bare sikret ytelser på et visst minstestandardnivå. Siden folketrygden bygger på opptjening av rettigheter til alderspensjon uavhengig av inntektsforhold/formue som pensjonist, ble det bestemt at alderspensjon kan ytes (etterbetales) for inntil tre år før kravet ble fremsatt.

Med innføring av fleksibelt uttak fra 2011 vil pensjonen bli beregnet på grunnlag av opptjente rettigheter, men også på grunnlag av forventet gjenstående levetid på uttakstidspunktet. Da pensjonen utmåles etter nøytrale prinsipper, vil den bli høyere ved senere uttak. Det vil derfor ikke oppstå noe tap i utbetalt alderspensjon gjennom perioden som pensjonist. I et slikt system er det ikke naturlig at man får etterbetalt pensjon for perioder før søknadstidspunktet.

Når det gjelder forholdet til offentlige tjenestepensjoner, har Stortinget vedtatt at disse må tilpasses den nye fleksible alderspensjonen fra folketrygden.

Det foreslås at alderspensjonen ytes fra og med den måneden som det bes om i kravet, men tidligst fra og med måneden etter den måneden kravet ble satt frem. Tilsvarende gjelder for krav om økning, reduksjon eller stans av pensjonen.

Det vises til lovforslaget § 22-13.

Det bemerkes at den generelle bestemmelsen i folketrygdloven § 22-13 sjette ledd om at en ytelse kan gis for opptil tre år før kravet ble fremsatt dersom den som har rett til ytelsen, åpenbart ikke har vært i stand til å sette frem krav tidligere, eller blitt feilinformert, fortsatt vil gjelde for alderspensjon.

1.9 Lovtekniske justeringer og klargjøringer

Antatte fremtidige pensjonspoeng ved omsorgsarbeid

Ved lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) ble folketrygdloven § 3-16 endret slik at det fra og med 2010 kan godskrives tre og et halvt pensjonspoeng for omsorgsarbeid. Ved omsorgsarbeid for små barn godskrives det poeng når barnet ikke har fylt seks år innen årets utgang. Som en følge av denne endringen, foreslås det å endre folketrygdloven § 3-20 tredje ledd, hvor det gis særregler om antatte fremtidige pensjonspoeng ved omsorgsarbeid for små barn, tilsvarende.

For personer som allerede har fått beregnet uførepensjonen på bakgrunn av gjeldende regler, bør pensjonsutbetalingen ikke endres. Det foreslås derfor at endringen skal gjelde for tilfeller hvor uførepensjon innvilges med virkningstidspunkt fra og med 1. januar 2010.

Det vises til lovforslaget § 3-20.

Minste pensjonsnivå for pensjonist som forsørger ektefelle

Ved lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) ble det fastsatt nye regler for minste pensjonsnivå i folketrygdloven § 19-8 for pensjon opptjent etter dagens regler. Minste pensjonsnivå og pensjonstillegg vil erstatte dagens minstepensjon, som består av grunnpensjon og sært tillegg. Sært tillegg fastsettes etter forskjellige satser, jf. folketrygdloven § 3-3. Sært tillegg skal tilsvare to ganger ordinær sats dersom vedkommende fyller vilkårene for rett til ektefelle tillegg for forsørget ektefelle over 60 år. Dette innebærer at minstepensjonen utgjør summen av full grunnpensjon og to ganger sært tillegg med ordinær sats (det vil si 3 G pr. 1. mai 2010). I Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) uttalte departementet at spørsmålet om minstenivå for pensjonist som forsørger ektefelle vil bli vurdert sammen med folketrygdens etterlattepensjoner, forsørgingstillegg og andre familierelaterte ytelser.

Det foreslås at dagens regler for dobbelt sært tillegg videreføres, men slik at de tilpasses de nye reglene for beregning av minste alderspensjonsnivå. Dette innebærer at det fastsettes en egen sats for disse tilfellene. Satsen fastsettes med et kronebeløp som tilsvarende 3 G pr. 1. januar 2011. Deretter reguleres satsen med lønnsveksten justert for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret.

Det vises til lovforslaget § 19-8.

Garanti for opptjente rettigheter ved utløpet av 2009

Ved lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) ble det i § 20-20 innført en garanti for tidligere opptjente rettigheter for

personer som helt eller delvis skal få alderspensjonen beregnet etter nye opptjeningsregler. Garantien skal beregnes ved fylte 67 år, og kommer tidligst til utbetaling fra samme tid. Det fremgår av Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) at det skal ses bort fra opptjening etter fylte 67 år. Det legges til grunn at det samme skal gjelde når pensjonen endres på grunn av endringer i sivilstand etter 67 år, det vil si at garantitillegget ikke øker eller minker. Dette innebærer at garantitillegget fastsettes med endelig virkning. Regelen er imidlertid ikke presisert i loven, og departementet foreslår derfor å lovfeste at det ikke skal foretas endringer i garantitillegget etter at det er fastsatt.

Det vises til lovforslaget § 20-20.

Tilpasning av krav til opptjening ved unntak for forutgående medlemskap de siste tre årene frem til uføretidspunktet eller dødsfallet

Ved lov 19. desember 2008 nr. 107 ble det gjort unntak fra kravet om medlemskap i folketrygden i de siste tre årene frem til uføretidspunktet eller dødsfallet. Se folketrygdloven §§ 12-2, 17-3 og 18-2. Uførepensjon kan gis når den uføre hadde tidligere opptjening i form av poengår og/eller perioder som medlem i folketrygden i et slikt omfang at pensjon på grunnlag av denne opptjeningen vil utgjøre minst halv minstepensjon. Tilsvarende regler gjelder for pensjon til gjenlevende ektefelle og barnpensjon når avdøde hadde slik opptjening. Kravet til tidligere opptjening er knyttet til reglene for beregning av alderspensjon. Innføring av levealdersjustering og ny regulering er ikke ment å endre kravet til opptjening. Det foreslås derfor at det presiseres at det er opptjening beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3 (det vil si uten levealdersjustering) som skal sammenholdes mot minstepensjonsnivået som fremgår av § 3-4.

Det vises til lovforslaget §§ 12-2, 17-3 og 18-2.

1.10 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene har ikke økonomiske konsekvenser for de første årene fra 2011 sammenlignet med de beregningene som ble gjort i forbindelse med Ot.prp. nr. 37 (2008–2009). De har heller ikke konsekvenser for de langsiktige økonomiske effektene av pensjonsreformen. Forslagene har ikke varige administrative konsekvenser av betydning.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Farahnaz Bahrami, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg og Kari Henriksen, fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, leder, Vigdis Giltun og Laila Marie

Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Prop. 15 L (2009–2010), jf. Ot.prp. nr. 106 (2008–2009) Om lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til vedtak i Stortinget av 26. mai 2005 (Pensjonsforlik 2005) og av 23. april 2007 (Pensjonsforlik 2007). Ved begge disse forlikene var det et bredt flertall i Stortinget. I 2005 bestod flertallet av Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, og i 2007 bestod flertallet av Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Flertallet viser for øvrig til Innst. O. nr. 67 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) Om lov om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon), hvor det ble gjort endringer i folketrygdloven basert på disse forlikene, etter omfattende høringsrunde gjennomført i 2008. Regjeringens forslag til endringer i folketrygdloven omfattet imidlertid ikke tilpasninger i folketrygdens øvrige regler, og derfor fremmes disse gjennom det foreliggende forslag i Prop. 15 L (2009–2010).

Flertallet konstaterer at Prop. 15 L (2009–2010) er en oppfølging av de vedtak Stortinget tidligere har fattet om pensjonsreform, og har for øvrig ingen merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med stortingsflertallets vedtak i Stortinget av 26. mai 2005 (Pensjonsforlik 2005) og av 23. april 2007 (Pensjonsforlik 2007).

Disse medlemmer vil påpeke at Fremskrittspartiet ikke støtter pensjonsreformen, men ønsket heller å beholde dagens pensjonssystem med enkelte justeringer og forbedringer.

Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag i forbindelse med behandlingen av pensjonsforliket 2005, jf. Innst. S. nr. 195 (2004–2005), pensjonsforliket 2007, jf. Innst. S. nr. 168 (2006–2007), og Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) Om lov om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon), jf. Innst. O. nr. 67 (2008–2009).

Disse medlemmer viser til at nåværende praktisering av samordningsloven fungerer på en slik måte at en del etterlatte taper hele eller deler av opptjent statspensjon/kommunepensjon på grunn av opptjening av tilleggspensjon i folketrygden, ofte omtalt som "negativ effekt".

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen heller ikke denne gang gjennomfører de nødvendige endringer i lovverket slik at denne praksis kunne ha opphørt.

Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:105 (2007–2008), jf. Innst. O. nr. 34 (2008–2009).

På den bakgrunn vil disse medlemmer gå imot de foreslåtte endringer som fremkommer i denne proposisjonen.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonene og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven mv.
(tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 3-7 skal lyde:

§ 3-7. *Trygdetid for ytelser til gjenlevende ektefelle*

Når grunnpensjonen til en gjenlevende ektefelle skal fastsettes ut fra den avdødes trygdetid, se §§ 12-15, 17-7 og 19-16, skal trygdetiden fastsettes som om den avdøde på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til uførepensjon, *dersom han eller hun var under 67 år*. Var den avdøde *uførepensjonist*, benyttes den fastsatte trygdetiden. Dersom avdødes framtidige trygdetid var fastsatt etter § 3-6 tredje ledd, skal trygdetiden fastsettes på nytt. Opptjeningstiden regnes da fram til dødsfallstidspunktet.

Dersom den avdøde var *67 år eller eldre*, skal trygdetiden fastsettes som om den avdøde på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til *alderspensjon*. Trygdetid på grunnlag av opptjente pensjonspoeng tas med, se § 3-5 tredje ledd.

§ 3-20 tredje ledd skal lyde:

Et medlem som blir ufør i en periode da vedkommende etter § 3-16 skal godskrives pensjonspoeng på grunn av omsorg for små barn, får medregnet et framtidig poengtall på minst *tre og et halvt* for hvert år til og med det året det yngste barnet fyller *fem* år.

§ 3-23 skal lyde:

§ 3-23. *Beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle*

Til en gjenlevende ektefelle med rett til pensjon eller overgangsstonad etter kapittel 17 ytes tilleggspensjon med 55 prosent av *den avdødes tilleggspensjon fastsatt etter følgende regler*:

- a) *Dersom den avdøde var under 67 år, fastsettes tilleggspensjonen lik den ugraderte tilleggspensjonen som den avdøde ville fått om han eller hun på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til uførepensjon, eller den ugraderte tilleggspensjonen som den avdøde mottok som ufør på dødsfallstidspunktet. Dersom den avdødes trygdetid blir fastsatt på nytt etter § 3-7 første ledd tredje og fjerde punktum, skal også tilleggspensjonen fastsettes på nytt dersom det er til fordel for den gjenlevende. Ved omregningen regnes dødsfallstidspunktet som et nytt uføretidspunkt.*
- b) *Dersom den avdøde var 67 år eller eldre, fastsettes tilleggspensjonen på grunnlag av opptjening til og med kalenderåret før dødsfallet.*

Tilleggspensjonen til en *uførepensjonist* som også fyller vilkårene for rett til pensjon i § 17-3, § 17-4 og enten § 17-5 eller § 17-10, utgjør det største av følgende beløp:

- a) pensjonistens egen tilleggspensjon
- b) 55 prosent av summen av pensjonistens egen tilleggspensjon og den avdødes tilleggspensjon *beregnet etter første ledd.*

Tilleggspensjonen til en alderspensjonist som også fyller vilkårene for rett til pensjon i § 17-3, § 17-4 og enten § 17-5 eller § 17-10, beregnes på grunnlag av det gunstigste alternativet nedenfor og utmåles deretter etter reglene i kapittel 19:

- a) *pensjonistens egen tilleggspensjon beregnet etter §§ 3-8 til 3-16*
- b) *55 prosent av summen av pensjonistens egen tilleggspensjon etter bokstav a og den avdødes tilleggspensjon beregnet etter første ledd.*

§ 3-24 skal lyde:

§ 3-24. *Ektefelletillegg*

Til en person som mottar *uførepensjon* og som forsørger ektefelle, ytes det ektefelletillegg med 50 prosent av grunnpensjonen uten ventetillegg. Grunnpensjonen uten reduksjon for uføregrad og inntekt legges til grunn. *Dersom ektefellen ikke har fylt 60 år*, ytes det ektefelletillegg bare dersom det ikke kan ventes at ektefellen skaffer seg arbeidsinntekt på grunn av omsorg for barn eller pleie av pensjonisten, eller av andre årsaker.

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det ektefelletillegg tilsvarende 25 prosent av minste pensjonsnivå med

høy sats, se § 19-8. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tillegget tilsvarende.

- Det ytes ikke ektefelle tillegg hvis ektefellen
- har inntekt, inkludert kapitalinntekt, større enn grunnbeløpet,
  - mottar uførepensjon,
  - mottar foreløpig uførepensjon,
  - har rett til hel alderspensjon, eller
  - mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjospoeng for, se § 3-19 sjette ledd.
- Ektefelle tillegg reduseres på grunn av inntekt etter bestemmelsene i § 3-26.

§ 3-25 skal lyde:

§ 3-25. *Barnetillegg*

Til en person som mottar *uførepensjon* eller *tidsbegrenset uførestønad* ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger. *Barnetillegget utgjør 40 prosent av grunnbeløpet.*

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger. Barnetillegget utgjør 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8.

Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tilleggene tilsvarende.

Når et barn blir forsørget av flere pensjonister i fellesskap, ytes tillegget til den som får høyest tillegg. Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget alltid til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Barnetillegg for fosterbarn (se barnevernloven § 4-22) ytes dersom pensjonisten har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram. Hvis særlige forhold gjør det rimelig, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet fravike dette vilkåret.

Det ytes ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Barnetillegget reduseres på grunn av inntekt etter bestemmelsene i § 3-26.

§ 3-26 femte og sjette ledd skal lyde:

Fribeløpet som er nevnt i første ledd, fastsettes for personer med uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad etter følgende alternativer:

- Dersom pensjonisten har rett til ektefelle tillegg, men ikke barnetillegg, skal fribeløpet svare til et beløp lik 3,3366 ganger grunnbeløpet.
- Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet svare til fribeløpet etter bokstav a til lagt 40 prosent av grunnbeløpet for hvert barn.

Dette fribeløpet gjelder også for et eventuelt ektefelle tillegg.

- Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som ikke bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet for det første barnet svare til et beløp lik 2,6433 ganger grunnbeløpet. Fribeløpet økes med 40 prosent av grunnbeløpet for hvert barn mer enn ett.

Fribeløpet som er nevnt i første ledd, fastsettes for personer med alderspensjon etter følgende alternativer:

- Dersom pensjonisten har rett til ektefelle tillegg, men ikke barnetillegg, skal fribeløpet svare til et beløp lik 1,6683 ganger minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8.
- Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet svare til fribeløpet etter bokstav d til lagt 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8, for hvert barn. Dette fribeløpet gjelder også for et eventuelt ektefelle tillegg.
- Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som ikke bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet for det første barnet svare til et beløp lik 1,3217 ganger minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Fribeløpet økes med 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8, for hvert barn mer enn ett.

Gjeldende sjette og sjuende ledd blir nye sjuende og åttende ledd.

§ 3-28 første og andre ledd skal lyde:

Reduserte ytelser som nevnt i § 3-27 med unntak av *alderspensjon* skal under opphold i institusjon utgjøre 25 prosent av grunnbeløpet pluss 10 prosent av tilleggspensjonen. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 prosent av grunnbeløpet.

Redusert alderspensjon skal under opphold i institusjon utgjøre 12,5 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, jf. § 19-8, pluss 10 prosent av tilleggspensjonen. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 22,5 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, jf. § 19-8.

Gjeldende andre til sjette ledd blir nye tredje til sjuende ledd.

§ 12-2 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon i *kapittel 3* på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden fram til uførheten inntrådte.

§ 17-3 sjuende ledd andre punktum skal lyde:

Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon i kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden fram til uførheten inntrådte.

§ 17-11 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) når vedkommende fyller 67 år *eller mottar alderspensjon,*

§ 17-12 tredje ledd skal lyde:

Pensjon etter denne paragrafen beregnes på grunnlag av den uførepensjon eller alderspensjon beregnet etter kapittel 3 som den avdøde ville ha hatt som yrkesskadd, se §§ 3-30, 12-18 og 19-20.

§ 18-2 sjuende ledd andre punktum skal lyde:

Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon i kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden fram til uførheten inntrådte.

§ 22-13 fjerde ledd skal lyde:

Det gjelder følgende unntak fra bestemmelsen i tredje ledd:

- a) *Barnpensjon* etter kapittel 18 og menerstatning etter § 13-17 gis for opptil tre år før den måneden da kravet ble satt fram.
- b) Overgangsstønad til enslig mor gis for tidsrommet før fødselen dersom kravet blir satt fram innen tre måneder etter barnets fødsel, se § 15-6 andre ledd.
- c) *Alderspensjon etter kapitlene 19 og 20 gis tidligst fra og med måneden etter den måneden da kravet ble satt fram.*

II

I lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) gjøres i avsnitt I følgende endringer i endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd:

I endringen av § 19-8 skal nytt sjettede ledd lyde:

Det fastsettes en særskilt sats for personer som fyller vilkårene for rett til ektefelle tillegg for forsørgt ektefelle over 60 år.

Nåværende sjettede til åttende ledd blir sjuende til niende ledd.

Etter endringen av § 19-15 tilføyes følgende endring:

§ 19-16 skal lyde:

§ 19-16. *Alderspensjon til gjenlevende ektefelle*

Alderspensjon til en gjenlevende ektefelle som fyller vilkårene for rett til pensjon i §§ 17-3 og 17-4 og i enten § 17-5 eller § 17-10, fastsettes etter bestemmelsene i paragrafen her. Bestemmelsene i paragrafen her gjelder både for den som fikk rett til pensjon som gjenlevende før *han eller hun har tatt ut alderspensjon*, og for den som får denne retten senere.

Grunnpensjonen etter § 19-5 beregnes på grunnlag av den avdødes trygdetid dersom den er lenger enn den gjenlevendes trygdetid, se §§ 3-2 og 3-7.

Tilleggspensjonen etter § 19-5 beregnes etter bestemmelsene i § 3-23 tredje ledd.

Dersom den gjenlevende mottok alderspensjon på dødsfalltidspunktet, skal grunnpensjon og tilleggspensjon omregnes.

Dersom pensjonisten gifter seg igjen, skal det ytes alderspensjon på grunnlag av vedkommendes egen opptjening.

Ved vurdering av om vilkåret i § 19-11 første ledd er oppfylt, medregnes kun alderspensjon på grunnlag av vedkommendes egen opptjening.

Departementet gir forskrifter om pensjonsberegning etter denne paragrafen.

I endringen av § 20-20 skal nytt fjerde ledd lyde:

Garantitillegget endres ikke som følge av endringer i sivilstand eller pensjonsopptjening etter fylte 67 år.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

III

Endringene i avsnitt I trer i kraft 1. januar 2011, med unntak av endringen i § 3-20 som trer i kraft 1. januar 2010 og gjøres gjeldende for tilfeller hvor uførepensjon innvilges med virkningstidspunkt fra og med 1. januar 2010.

Endringene i avsnitt II trer i kraft straks.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 10. november 2009

Robert Eriksson

leder

Torbjørn Røe Isaksen

ordfører

